

Kansen voor natuurlijk isoleren

In de bestaande bouw

Datum: juni 2025

Natuurlijk isoleren

Inhoudsopgave

00

Inleiding

pg. 3

01

Introductie

- 1.1 Wat is het?
- 1.2 Wat zijn de voordelen?
- 1.3 Overzicht isolatiematerialen

pg. 5

pg. 5

pg. 7

02

Woningen

- 2.1 Casus 1: Monument
- 2.2 Casus 2: Jaren '30 woning
- 2.3 Casus 3: Jaren '70 woning (Schuin dak)
- 2.4 Casus 4: Jaren '70 woning (Plat dak)
- 2.5 Casus 5: Jaren '90 woning

pg. 11

pg. 14

pg. 17

pg. 20

pg. 23

03

Tot slot

- 3.1 Extra informatie over natuurlijk isoleren

pg. 28

Natuurlijk isoleren

Inleiding

Als energieambassadeur of energiecoach speel je een sleutelrol in het ondersteunen van buurtgenoten bij het verduurzamen van hun woning. Deze gids helpt je om concreet aan de slag te gaan met **natuurlijk isoleren** – een milieuvriendelijke, gezonde en steeds beter beschikbare manier van isoleren.

De informatie in deze gids is ontwikkeld door collega-energieambassadeurs tijdens een verdiepingssessie over biobased isolatiematerialen die we als NMU hebben georganiseerd, samen met Joost van der Waal (Isoleerbewust) en Frank Kusters (Building Balance). Zij onderzochten verschillende toepassingen, werkten ideeën uit en verzamelden praktijkvoorbeelden die je direct kunt gebruiken in gesprekken met bewoners.

Uit onderzoek van Natuur & Milieu¹ blijkt dat mensen vier tot vijf keer vaker kiezen voor natuurlijk isolatiemateriaal zodra deze optie actief besproken wordt. Het loont dus écht om bewoners goed te informeren over wat biobased isolatie inhoudt en waarom het belangrijk is.

Deze gids bied je daarvoor praktische handvatten, heldere voorbeelden en inspirerende inzichten – zodat jij anderen kunt helpen om bewust te kiezen voor natuurlijk isoleren.

1. <https://natuurenmilieu.nl/app/uploads/Rapport-Biobased-isoleren-Natuur-Milieu.pdf>

01.

Introductie

Steeds meer bewoners willen hun huis verduurzamen op een manier die niet alleen energiezuinig, maar ook gezond en milieuvriendelijk is. **Als energieambassadeur kun jij het verschil maken door bewoners te informeren over natuurlijk isoleren en hen te helpen de juiste keuzes te maken.**

In dit hoofdstuk vind je een overzicht van wat natuurlijk isoleren inhoudt, welke voordelen het biedt en welke materialen je kunt inzetten. Deze kennis stelt je in staat om gesprekken te voeren waarin je helder kunt uitleggen wat natuurlijke isolatie precies is en waarom het een waardevolle keuze is.

Uit onderzoek van Natuur & Milieu blijkt dat mensen vier tot vijf keer vaker kiezen voor natuurlijk isolatiemateriaal zodra deze optie actief besproken wordt.

Het loont dus écht om bewoners goed te informeren over biobased isolatie en de voordelen ervan – dat maakt jouw rol als ambassadeur essentieel.

Meer achtergrondinformatie en antwoorden op veelgestelde vragen vind je in de [FAQ](#).

1. Introductie

1.1 Wat is het?

Natuurlijk isoleren betekent isoleren met materialen die afkomstig zijn uit hernieuwbare bronnen, zoals hennep, houtvezel, stro, cellulose, schapenwol en vlas. Deze materialen:

- hebben een lage milieu-impact,
- stoten veel minder CO₂ uit tijdens productie,
- zijn vrij van chemische of fossiele grondstoffen.

Bij goede installatie is er géén verhoogd risico op brand of schimmelvorming ten opzichte van traditionele isolatiematerialen². Een degelijke plaatsing is daarbij altijd essentieel. Hoewel het vernieuwend klinkt, is natuurlijk isoleren eigenlijk niets nieuws. Tot ongeveer 1880 werd er uitsluitend met natuurlijke materialen geïsoleerd, vaak met lokale grondstoffen zoals stro, zeegras, riet en boekweiddoppen. Pas later kwamen steenwol, glaswol en kunststofschuim op³. De voordelen van natuurlijke isolatie worden nu opnieuw erkend – en zijn steeds beter toepasbaar.

1.2 Wat zijn de voordelen?

Natuurlijk isoleren biedt voordelen op drie niveaus:

1. Voor het klimaat:

Natuurlijke materialen zijn CO₂-arm of zelfs CO₂-positief en vergen veel minder energie in productie.

2. Voor de installateur:

Geen last meer van jeuk, branderige ogen of ademhalingsklachten bij het verwerken van de materialen.

3. Voor de bewoner:

- Beter binnenklimaat: Natuurlijke materialen zijn vochtregulerend en zorgen voor gezonde lucht.
- Koel in de zomer: Door een hoge faseverschuiving blijft warmte langer buiten – vaak is airco niet nodig.
- Geluiddempend: Veel biobased isolatiematerialen hebben van nature goede akoestische eigenschappen.

2. <https://www.servicepuntenergie.nl/database/natuurlijk-isoleren-voor-bewonersinitiatieven/>

3. https://kennis.cultureelerfgoed.nl/index.php/isolatiemateriaal?trk=public_post_comment-text#soorten-isolatiemateriaal

1. Introductie

1.3 Overzicht van natuurlijke isolatiematerialen

Hennepisolatie wordt gemaakt van vezelhenneep, een snelgroeiende plant die tijdens de groei veel CO₂ opneemt. Vezelhenneep bevat nauwelijks THC en is dus geen wietplant. Voor de teelt van vezelhenneep zijn geen meststoffen of pesticiden nodig en vezelhenneep verbetert zelfs de bodemstructuur. Hennepisolatie wordt vaak geproduceerd in de vorm van flexibele isolatiematten.

Houtvezelisolatie wordt geproduceerd uit reststromen uit houtzagerijen er worden geen extra bomen voor gekapt. Het materiaal heeft een lange faseverschuiving, waardoor het in de zomer helpt om warmte buiten te houden. Houtvezelisolatie is dampopen en vochtregulerend en is verkrijgbaar in zowel flexibele als stijve platen. De stijve platen kunnen direct worden bepleisterd. Daarnaast is houtvezelisolatie ook beschikbaar als inblaasisolatie in de vorm van vlokken. Bij het toepassen van inblaasisolatie wordt er eerst een houten frame gemaakt tussen houten balken of regels. Deze wordt afgesloten met plaatmateriaal waarna het isolatiemateriaal onder druk met een slang wordt ingeblazen.

Vlasisolatie is relatief goedkoop, kun je ook al bij sommige bouwmarkten vinden en wordt veel toegepast in dak-, wand- en vloerisolatie. Vlasisolatie heeft vochtregulerende eigenschappen en is CO₂ positief.

4. <https://isoleerbewust.nl/isolatie/isolatiematerialen/ecologische-isolatiematerialen/>

5. <https://isoleerbewust.nl/isolatie/isolatiematerialen/houtvezelisolatie/>

6. <https://isoleerbewust.nl/isolatie/isolatiematerialen/vlas-isolatie/>

Cellulose⁴

Cellulose-isolatie wordt gemaakt van gerecycled krantenpapier en wordt door een machine ingeblazen in houten constructies zoals daken, vloeren en muren. Zo gaat de isolatieklus lekker snel. Cellulose wordt voornamelijk toegepast als inblaasisolatie.

Schapenwol⁴

Schapenwol wordt steeds vaker ingezet als isolatiemateriaal vanwege de uitstekende vochtregulerende en luchtzuiverende eigenschappen. Het kan tot 35% van het eigen gewicht aan vocht opnemen zonder de isolerende werking te verliezen. Schapenwol filtert schadelijke stoffen uit de lucht, zoals formaldehyde en stikstof. Wel is er discussie over de duurzaamheid en diervriendelijkheid van dit materiaal.

Stro⁴

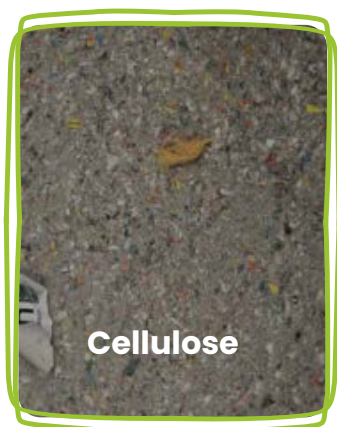
Stro wordt als isolatiemateriaal gebruikt in de vorm van samengeperste strobalen of stro-isolatiematten. Strobalen kunnen als isolatie tussen een houten constructie worden geplaatst of als zelfdragende muren worden toegepast. Ze kunnen direct worden bepleisterd, wat zorgt voor een stevige en goed geïsoleerde constructie. Het is het mooiste om te kiezen voor een natuurlijke stucafwerking. Met kalk- of leemstuc behoud je de ademende eigenschappen van stro-isolatie en bouw je ook dampopen aan de binnenzijde. Het is niet zo dat er vochtproblemen ontstaan als je de binnenzijde dampdicht afwerkt, belangrijkste om vochtproblemen te voorkomen is om de buitenzijde dampopen te houden. Stro-isolatiematten hebben een zeer lange faseverschuiving. Dit betekent dat stro de warmte in de zomer heel goed buiten houdt. Stro biedt in de winter ook uitstekende thermische isolatie, wat betekent dat het zorgt voor een warm huis in de winter

Houtvezel

Vlas

Cellulose

Stro

02.

Woningen

In dit hoofdstuk lees je wat de kansen zijn voor isoleren met natuurlijke materialen bij woningen met verschillende bouwjaren. Iedere woning heeft verschillende eigenschappen⁴ en biedt weer andere kansen voor de toepassing van natuurlijk isolatie materiaal. Tijdens de meetup *“Biobased Isoleren Verdieping”* van 31 maart 2025 voor energiecoaches en ambassadeurs zijn deze casussen uitgewerkt onder leiding van Joost van de Waal van Isoleerbewust.

2. Woningen

2.1 Casus 1: Monument

Woningdetails

Woningen die gebouwd zijn voor 1920 hebben geen spouwmuur. Soms is er wel historisch isolatiemateriaal aanwezig⁷. Wat het isoleren van een monument extra uitdagend maakt is dat er aan de buitenzijde van de woning niets mag veranderen. Hoe kun je deze woning het beste natuurlijk isoleren? Dit is wat de energiecoaches adviseren:

Kansen voor natuurlijk isoleren

- **Spouwmuur:** Een monument heeft geen spouwmuur en aan de buitenkant van de woning mag niets aangepast worden. Spouwmuurisolatie en gevelisolatie aan de buitenkant valt dus af. Gevelisolatie aan de binnenkant kan hier in de meeste gevallen wel. Afhankelijk van het soort monument waar het om gaat kan er toch een vergunning nodig zijn voor het aanbrengen van gevelisolatie aan de binnenkant. Voor gevelisolatie moet de binnenmuur worden schoongemaakt tot op de stenen. Hiertegen kan een harde houtvezelplaat aangebracht worden tot ongeveer 10 cm dik.

Het is het mooiste om te kiezen voor een natuurlijke stucafwerking. Met kalk- of leemstuc behoud je de ademende eigenschappen van de natuurlijke isolatie en bouw je ook dampopen aan de binnenzijde.

Het is niet zo dat er vochtproblemen ontstaan als je de binnenzijde dampdicht afwerkt. De belangrijkste manier om vochtproblemen te voorkomen is om de buitenzijde dampopen te houden. Als je werkt met kalk- of leemstuc en volledig dampopen wil bouwen, gebruik dan geen latex maar verf op natuurlijke basis. Het milieuvriendelijkere alternatief voor gipsplaten is de houtvezelplaat.

7. https://kennis.cultureelerfgoed.nl/index.php/Isolatiemateriaal?trk=public_post_comment-text#soorten-isolatiemateriaal

- **Dak:** Gebruik de zolder om het dak te isoleren door cellulose in te blazen. De meeste energiewinst behaal je via de eerste 5-7 cm isolatie. ISDE-subsidie krijg je pas vanaf 14 cm natuurlijke isolatie. Als je kiest voor lichtgewicht materialen zoals houtvezel of cellulose kun je zonder aanpassingen in de constructie tot 18-20 cm isoleren. Met stro kan dit tot 16-17 cm.
- **Vloer:** Als je een kruipruimte hebt, ga dan na of deze vochtig is. Zo ja, dan moet je daar eerst iets aan doen. Meet daarna de vochtigheid in het hout, leg bodemfolie neer en let op dat je koudebruggen wegwerkt. Natuurlijke isolatiematerialen die je kunt gebruiken als de kruipruimte (weer) droog is: houtvezelplaten afgewerkt met een beschermende folie of schelpen. In sommige gevallen zal het niet mogelijk zijn om de kruipruimte volledig droog te maken. Schakel in dit geval een erkend installateur in voor advies.

ALLE HIER GLAD MET
PLAAT - ANKERS

Monument

+ Gedenk steen
+ beelden op de steen of de grond

VL PER

- GRON. A/S
- BODEN PLAN
- Tegel

PLAN

- SIMBOL - PERS. PLAN GED. MET GED. PLAN. 1/2 T. 10
- KLEINE. HOUT PLAN - ANKERS. PUNT
- WILDE. 100
- 1000. 1000

PLAN

- 1000. 1000
- 1000. 1000
- 1000. 1000
- 1000. 1000

PLAN

- 1000. 1000
- 1000. 1000
- 1000. 1000
- 1000. 1000

2. Woningen

2.2 Casus 2: Jaren '30 woning

Woningeigenschappen:

Woningen gebouwd tussen 1920 en 1974 zijn vanuit de bouw niet geïsoleerd. Woningen van na 1920 hebben een spouw die vanuit de bouw niet is opgevuld met isolatie. De kans is groot dat eerdere bewoners al wel aan de slag gingen met het isoleren van het dak, de spouw, de vloer of enkel glas vervangen voor dubbel glas. De woning uit deze casus heeft een houten vloer en een vochtige kruipruimte. Hoe kun je deze woning het beste natuurlijk isoleren? Dit is wat de energiecoaches adviseren:

Kansen voor natuurlijk isoleren:

- **Spouwmuur:** Ook voor spouwmuren is er een natuurlijk isolatiemateriaal beschikbaar, namelijk bioparels of kurk. Dit wordt op dezelfde manier aangebracht als spouwmuurisolatie met een fossiele herkomst. Heb je een gevel waar de zon (bijna) nooit op staat? Door een gebrek aan zon en wind zal vocht minder snel opdrogen. Het kan zijn dat de spouw wat vochtig is. Laat daarom eerst een spouwscan of vochtmeting uitvoeren voordat je isoleert. Kies bij twijfel een materiaal met een goede vochtregulatie.
- **Dak:** Het is mogelijk om het dak nog verder te isoleren vanaf de binnenkant. Je kunt ervoor kiezen om houtvezel of cellulose te laten inblazen. Het inblazen van isolatiemateriaal is een oude vertrouwde techniek uit de jaren '20, die in de loop der tijd langzaam op de achtergrond is geraakt. Dit is zonde, aangezien het inblazen van isolatiemateriaal ervoor zorgt dat er minder luchtruimtes ontstaan, wat zorgt voor minder kans op vochtvorming. De meeste energiewinst behaal je via de eerste 5-7 cm isolatie. ISDE-subsidie krijg je pas vanaf 14 cm natuurlijke isolatie. Als je kiest voor lichtgewicht materialen zoals houtvezel of cellulose kun je zonder aanpassingen in de constructie tot 18-20 cm isoleren. Met stro kan dit tot 16-17 cm.

- **Vloer:** De kruipruimte in deze casus is vochtig, daar moet je eerst iets aan doen voordat je gaat isoleren. Meet de vochtigheid in het hout, leg bodemfolie neer en let op dat je koudebruggen wegwerkt.
Natuurlijke isolatiematerialen die je kunt gebruiken als de kruipruimte (weer) droog is: houtvezelplaten afgewerkt met een beschermende folie of schelpen. In sommige gevallen zal het niet mogelijk zijn om de kruipruimte volledig droog te maken. Schakel in dit geval een erkend installateur in voor advies.

+ houten vloer
+ vechthijde kruipruimte

houtvezel
dampremmer

Jaren 30 woning

+ houten vloer
+ vechthijde kruipruimte

folie??
schelpe??

Waar komt het veld vandaan?
Waar? grondwater?
Lagere water?
niet bekend

2. Woningen

2.3 Casus 3: Jaren '70 woning met schuin dak

Woningeigenschappen

Woningen gebouwd tussen 1920 en 1974 zijn vanuit de bouw niet geïsoleerd. Deze woningen hebben wel een spouw. De kans is groot dat eerdere bewoners al wel aan de slag gingen met het isoleren van het dak, de spouw, de vloer of enkel glas vervangen voor dubbel glas. De woning in deze casus heeft een schuin dak waar 4 cm PIR-isolatie is aangebracht aan de buitenzijde. Hoe kun je dit gebouw het beste natuurlijk isoleren? Dit is wat de energiecoaches adviseren:

Kansen voor natuurlijk isoleren

- **Spouwmuur:** Deze kun je opvullen met bioparels of kurk. Heb je een gevel waar de zon (bijna) nooit op staat? Door een gebrek aan zon en wind zal vocht minder snel opdrogen. Het kan zijn dat de spouw wat vochtig is. Laat daarom eerst een spouwscan of vochtmeting uitvoeren voordat je isoleert. Kies bij twijfel een materiaal met een goede vochtregulatie.
- **Dak:** Het is mogelijk om het dak nog verder te isoleren vanaf de binnenkant. Je kunt ervoor kiezen om houtvezel of cellulose te laten inblazen. Het inblazen van isolatiemateriaal is een oude vertrouwde techniek uit de jaren '20, die in de loop der tijd langzaam op de achtergrond is geraakt. Dit is zonde, aangezien het inblazen van isolatiemateriaal ervoor zorgt dat er minder luchtruimtes ontstaan, wat zorgt voor minder kans op vochtvorming. De meeste energiewinst behaal je via de eerste 5-7 cm isolatie. ISDE-subsidie krijg je pas vanaf 14 cm natuurlijke isolatie. Als je kiest voor lichtgewicht materialen zoals houtvezel of cellulose kun je zonder aanpassingen in de constructie tot 18-20 cm isoleren. Met stro kan dit tot 16-17 cm.

- **Vloer:** Check of de kruipruimte vochtig is. Zo ja, dan moet je hier eerst mee aan de slag. In sommige gevallen zal het niet mogelijk zijn om de kruipruimte volledig droog te maken. Schakel in dit geval een erkend installateur in voor advies. Als de kruipruimte (weer) droog is kun je isoleren met houtvezelplaten afgewerkt met een beschermende folie, ook kun je gebruik maken van schelpen. Het is heel erg lastig om houtvezelplaten te monteren op een betonnen vloer. Bij een betonnen vloer kun je TonZon, PIF of Isobooster gebruiken. Dit zijn isolatiematerialen zonder natuurlijke oorsprong, maar met een hoge isolatiewaarde en lage milieu-impact.

Jaren 70 woning

+ schuin dak
+ is een deel aan buitenzijde schuin dak

2. Woningen

2.4 Casus 4: Jaren '70 woning (plat dak)

Woningeigenschappen:

De woning is gebouwd in de jaren '70, heeft dezelfde eigenschappen als de andere jaren '70 woning maar heeft een plat dak en 4 cm PIR-isolatie aan de buitenzijde van het platte dak. Hoe kun je deze woning het beste natuurlijk isoleren? Dit is wat de energiecoaches adviseren:

Kansen voor natuurlijk isoleren:

- **Dak:** Ook hier is het mogelijk om vanaf de binnenzijde te isoleren door houtvezel of stro in te blazen. Hiervoor moet eerst het plafond verwijderd worden. Een expert moet controleren of de laag boven het plafond wel wind en luchtdicht is. Bij oudere woningen is dit vaak niet het geval, boven het plafond zitten kale bakstenen vaak met de balkenkoppen in de gevel. Het dak moet eerst wind- en luchtdicht gemaakt worden. Het isolatiemateriaal kan afgewerkt worden met gipsvezelplaat of het milieuvriendelijkere alternatief, houtvezelplaat.

Als het te ingrijpend is om het plafond te verwijderen zijn er nog twee opties. Het is ook mogelijk om een laag isolatie tegen het plafond aan te brengen, af te werken met klimaatfolie en een extra, lager plafond. Je kunt nu niet eerst controleren of de ruimte boven het plafond wel wind- en luchtdicht is en met een extra laag is er meer kans op condensatie. Er kan ook via de buitenzijde geïsoleerd worden met kurkplaten. Zo blijft het platte dak beloopbaar, kurk is dampopen en goed te combineren met een waterkerende laag.

- **Aandachtspunten bij een plat dak:**

- Het is belangrijk om te controleren of bestaande dakbedekking vervangen moet worden.
- Bij het isoleren van platte daken is het dauwpunt ook een aandachtspunt. Dit is het moment waar warme lucht condenseert tot vocht. Bij binnenisolatie van platte daken komt dit snel voor als koude lagen tussen warme lagen komen. Laat altijd een professional meekijken bij binnenisolatie van platte daken.
- Gebruik een goede dampremmende laag aan de warme zijde van het dak of isoleer het dak via de buitenzijde.

- **Extra tip:** Wil je nog beter isoleren tegen hitte? Overweeg dan een groen dak!

2. Woningen

2.5 Casus 5: Jaren '90 woning

Woningeigenschappen

Woningen gebouwd vanaf 1983 zijn tijdens de bouw al redelijk geïsoleerd. Deze huizen hebben vaak al dak- gevel- en vloerisolatie. Toch kan het zijn dat extra isolatie nodig is. De woning in de casus heeft al spouwmuurisolatie en 6 cm PIR-isolatie aan de buitenzijde van het dak. De woning is gebouwd in de jaren '90, heeft spouwmuurisolatie en 6 cm PIR-isolatie aan de buitenzijde van het dak. Hoe kun je deze woning het beste natuurlijk isoleren? Hoe kun je dit gebouw het beste natuurlijk isoleren? Dit is wat de energiecoaches adviseren:

Kansen voor natuurlijk isoleren:

- **Spouwmuur:** Vaak is er goede gevelisolatie aangebracht vanuit de bouw en is naisolatie niet nodig.
- **Dak:** In deze woning is al redelijke dakisolatie aanwezig. Beoordeel eerst de status van de dakpannen, moeten deze vervangen worden of niet? Als de dakpannen toch aan vervanging toe zijn kun je vanaf de buitenzijde nieuwe isolatie aanbrengen. In dit geval kunnen harde platen direct aan de buitenzijde gemonteerd worden met daarop de dakpannen. Zo niet dan kun je binnen aan de slag. Hierbij is het belangrijk om te weten in welke mate de zolder wordt gebruikt. Is er een kantoor of slaapkamer aanwezig of wordt de zolder alleen gebruikt voor opslag? In het laatste geval volstaat het om isolatie aan te brengen op de zoldervloer (woning wordt dan opgedeeld in compartimenten). Wanneer de zolder wel veel gebruikt wordt dan ligt er een mooie kans om in deze ruimten het leefklimaat in de zomer ook te verbeteren. Donkere dakpannen kunnen in de zomer wel 80 graden worden en verwarmen je huis binnen drie uur. Materialen die dit het beste tegengaan zijn inblaasisolatie via stro of cellulose, of via het aanbrengen van houtvezelisolatiematten.

- **Vloer:** Check of de kruipruimte vochtig is. Zo ja, dan moet je hier eerst mee aan de slag. In sommige gevallen zal het niet mogelijk zijn om de kruipruimte volledig droog te maken. Schakel in dit geval een erkend installateur in voor advies. Als de kruipruimte (weer) droog is kun je isoleren met houtvezelplaten afgewerkt met een beschermende folie, ook kun je gebruik maken van schelpen. Het is heel erg lastig om houtvezelplaten te monteren op een betonnen vloer. Bij een betonnen vloer kun je TonZon, PIF of Isobooster gebruiken. Dit zijn isolatiematerialen zonder natuurlijke oorsprong, maar met een hoge isolatiewaarde en lage milieu-impact.

Jaren '90 woning

+ Spouwmuurisolatie

+ 6 cm PIR aan de binnenzijde van het dak

Bij buitenmuur
Bij binnenmuur
Bij dak

Bij buitenmuur
Bij binnenmuur
Bij dak

La PIR foils min. 6 cm PIR isolatie

03.

Tot slot

In dit hoofdstuk ontdek je waar je extra verdiepingmateriaal kunt vinden om je verder te verdiepen in natuurlijk isoleren.

3. Tot slot

Extra informatie over natuurlijk isoleren

Ondersteuning voor bewonersinitiatieven bij Natuurlijk Isoleren

Wil je als buurt of bewonersinitiatief aan de slag met natuurlijk isoleren? Er is veel praktische hulp beschikbaar:

- **Veelgestelde vragen** – Het [Servicepunt Energie](#), dé plek voor ondersteuning van bewonersinitiatieven en energiecoöperaties, biedt een [uitgebreide FAQ-lijst](#) met antwoorden op vragen van buurtgenoten over natuurlijk isoleren. Vragen? Mail info@servicepuntenergie.nl
- **Collectieve inkoop** – Ontdek hoe je een [gezamenlijke inkoopactie](#) opzet voor biobased isolatiemateriaal.
- **Lokale bedrijven** – Vind [bedrijven in jouw regio](#) die werken met natuurlijke isolatiematerialen.
- **Trainingen voor energieambassadeurs** – Volg de [training voor energieambassadeurs](#) en stimuleer buurtbewoners met natuurlijk isoleren
- **Promotiepakket aanvragen** – Vraag via [Marieke van Loon van Building Balance](#) een pakket aan met flyers en materiaalvoorbeelden voor je energieloket.
- **Extra subsidie** – Maak gebruik van de [landelijke aanvullende subsidie](#) voor biobased isolatiematerialen. Sommige gemeenten, zoals Veenendaal en Nieuwegein, bieden daarnaast extra regelingen. Kijk op de website van jouw gemeente voor de mogelijkheden.

Colofon

Deze gids van de Natuur en Milieufederatie Utrecht is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Utrecht, OER, U-thuis en de Participatiecoalitie.

Met dank aan

Joost van der Waal (Isolerebewust) en Frank Kusters (Building Balance)

Natuur en Milieufederatie Utrecht

Arthur van Schendelstraat 600
3511 MJ Utrecht

info@nmu.nl
www.nmu.nl
030-2567350

NL37 TRIO 0212179500
Kvk 41177152

Samen voor een mooie en duurzame provincie Utrecht

Participatiecoalitie

ISOLEERBEWUST